

Národní knihovna
České republiky
National Library
of the Czech Republic

TISKOVÁ ZPRÁVA

2. 3. 2007

Více najdete na www.nkp.cz a www.klementinum.cz <Pro novináře>

Výroční tisková konference Národní knihovny České republiky

V roce 2006 disponovala Národní knihovny České republiky **výnosy z hlavní činnosti** (příspěvek na provoz, účelové dotace MK a od jiných poskytovatelů, mimorozpočtové zdroje a vlastní výnosy NK včetně použití peněžních fondů) v celkové výši **318 770 000 Kč**, zatímco její **náklady na hlavní činnost** dosáhly částky **318 721 000 Kč**. Zlepšený hospodářský výsledek tak činí po zdanění 53 416,58 Kč. V roce 2006 měla Národní knihovna **31 117 registrovaných čtenářů**, uskutečnilo se **653 018 výpůjček** a areál Národní knihovny navštívilo **557 582 osob**. Ve fondech Národní knihovny ČR je k dispozici **6 280 668 knihovních jednotek**, přičemž během roku zaznamenala knihovna přírůstek 85 935 a úbytek 2 587 knihovních jednotek. Plnění plánů Národní knihovny může veřejnost sledovat na internetových stránkách NK ČR, kde jsou zveřejněné v rubrice Strategické priority.

Čtenáři v knihovně tráví více času

Při srovnávání statistických údajů z posledních let je sice zřejmé, že počet registrovaných uživatelů meziročně poklesl - do jisté míry se na tom podílejí změněné podmínky pro registraci, ale míra využití knihovny se přitom nesnížila. Mnohem více ji ale veřejnost využívá v anonymním režimu – např. prostřednictvím návštěv na vstupenky nebo komunikací prostřednictvím internetu. V roce 2006 knihovna realizovala dokonce nejvíce absenčních výpůjček od roku 1990 – téměř 300 000(!), a to je institucí, která pracuje s dokumenty především v prezenčním režimu. I v Národní knihovně jsou tedy zřejmé další tendence obvyklé jinde ve světě – minimalizují se krátkodobé návštěvy s cílem objednat nebo prodloužit výpůjčku a dohledat rychle informaci v encyklopediích a slovnících. Uživatelé totiž mnohem více využijí internet, respektive některé on-line služby knihovny. Naopak knihovna se stává atraktivním místem pro aktivní trávení času a studium. To znamená, že návštěvnost se fakticky snižuje, respektive stagnuje, ale přesto je opticky knihovna mnohem plnější, protože v ní uživatelé tráví mnohem více času.

Vzácné rukopisy a staré tisky – výjimečné akvizice Projekt „Adoptujte si svůj rukopis“ pokračuje

Národní knihovna zakoupila v roce 2006 unikátní sbírku prvotisků a starých tisků z knihovny kláštera premonstrátů v Teplé u Mariánských Lázní. Mimořádný nákup se podařilo uskutečnit díky vstřícnosti státních orgánů, zejména pak ministerstva kultury, které vyčlenily ze státního rozpočtu částku 20 milionů korun. Národní knihovně se tak daří pokračovat v získávání vzácných přírůstků do svých historických fondů, jako byl kupříkladu předloni zlomek latinského překladu Kroniky

tak řečeného Dalimila nebo Gutenbergova odpustková listina z XV. století. Tentokrát však jde dokonce o ucelený soubor, který obsahuje ucelený soubor 544 inkunábulí, tedy tisků vydaných před rokem 1501, a 746 tisků z 1. poloviny 16. století. Fond tepelských prvotisků patří mezi největší a nejzajímavější sbírky starých tisků v České republice a je v něm dokonce i několik světových unikátů. Díky tomuto nákupu dnes čítá sbírka inkunábulí Národní knihovny skoro čtyři tisíce tisků a patří po sbírkách Britské knihovny v Londýně, Bavorské státní knihovny Mnichově a Národní knihovny v Paříži k vůbec největším na světě.

Úspěšně v loňském roce pokračoval i projekt Adoptujte si svůj rukopis, který umožní zpřístupnit - formou uměleckých kopií - vybrané cenné písemnosti z fondu Národní knihovny nejširší veřejnosti. Nejvzácnější z nich nelze totiž vystavovat bez rizika poškození, a jsou proto přístupné jen malému počtu odborníků. Řešením je vystavování uměleckých kopií, jenže jejichž výroba je finančně nákladná. A právě tady významně pomáhají „adoptivní rodiče“. Loni se tak díky štědré finanční pomoci Petera Kršáka podařilo kupříkladu zhotovit uměleckou kopii Vyšehradského kodexu. Poděkování za významnou finanční podporu projektu patří rovněž dalším společnostem, jako jsou Jihomoravská plynárenská, a.s., společnost Transfin, Západočeská energetika, a.s. a Nadace Jistota KB, a.s..

Ve výzkumu patří Národní knihovna ke světové špičce Cena ministerstva kultury pro Adolfa Knolla

Národní knihovna ČR je institucí, která disponuje významnou vědecko-výzkumnou základnou. Fakt, že v této oblasti patří ke světové špičce, potvrdily i výsledky loňského roku. Hlavní směry výzkumu a vývoje knihovny byly dány dlouhodobými výzkumnými záměry v oblastech budování virtuálního badatelského prostředí především pro oblast rukopisů a starých tisků, v technologiích informačních portálů a ochraně a konzervaci knihovnických fondů. K tomu přibýly tři nové projekty, které se zabývají digitalizací dokumentů vytištěných na kyselém papíře, ochranou webu a budováním databáze hudebních pramenů. Ostatní národní projekty byly zaměřeny na budování informační infrastruktury výzkumu a vývoje, tj. především na přístup k informačním zdrojům a tvorbu oborových informačních bran. Rovněž bylo zahájeno budování hromadného datového úložiště pro Českou digitální knihovnu. Pracovníci Národní knihovny se rovněž významnou měrou podílejí na řadě mezinárodních projektů (např. TEL-ME-MOR nebo M-ČÁST).

Oceněním práce knihovny je jmenování jejího ředitele pro vědu, výzkum a mezinárodní vztahy Adolfa Knolla do poradního orgánu pro digitální knihovny evropské komisařky pro informační společnost a média a též do poradní skupiny Evropské komise pro zapojení dalších paměťových institucí do Evropské (digitální) knihovny a do komise pro informační technologie Středoevropské iniciativy. Adolf Knoll je od roku 1996 též stálým členem Subkomise pro technologii programu UNESCO Paměť světa. Jeho působení na mezinárodním knihovnickém fóru se ostatně dočkalo i prestižního domácího ocenění - Adolf Knoll se stal historicky prvním držitelem Ceny Ministerstva kultury za přínos k rozvoji české kultury. Cenu mu předal ministr kultury Martin Štěpánek „za přínos v zapojení České republiky do mezinárodních programů v oblasti kultury, konkrétně v oblasti digitalizace písemného kulturního dědictví“.

..

Světový unikát: víceúčelová vakuová komora

Chloubou Národní knihovny je i jeden světový unikát - víceúčelová vakuová komora, která byla sestrojena po povodních v roce 2002. Tehdy se ukázalo, že v České republice neexistuje zařízení, ve kterém by bylo možné sušit větší množství historicky či umělecky cenných knih a dalších dokumentů. Každý materiál totiž vyžaduje specifické podmínky, jež zaručí během procesu vysoušení jeho minimální poškození. Proto tým odborníků sestavil prototyp univerzální sušicí komory, v níž je možné bezpečně zbavit vlhkosti nejrozličnější druhy papírových dokumentů – od rukopisů a knih, přes časopisy a noviny až po plakáty či mapy. Do konce roku 2006 se podařilo usušit téměř všechny staré tisky Městské knihovny v Praze a v roce 2007 přijdou na řadu dokumenty Národního technického muzea.

Manuscriptorium do škol

Manuscriptorium dnes představuje nejrozsáhlejší digitální knihovnu v Evropě shromažďující a zpřístupňující na Internetu informace o historických knižních fondech. Všechny typy českých škol (od základních až po vysoké) do ní získaly díky dohodě mezi NK ČR a Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ČR (MŠMT) od počátku školního roku 2006/2007 plnohodnotný přístup. Běžný, nelicencovaný přístup nabízí pouze náhledy digitalizovaných materiálů ve velmi nízkém rozlišení a bez možnosti s nimi dále pracovat. Nyní mohou pedagogové využít pro výuku digitální zobrazení významných písemných památek v potřebné kvalitě. Při výraznějším zvětšení jednotlivých stran mohou se svými žáky zkoumat i detaily, které zůstávaly v originálních dokumentech lidskému oku skryty. Pro potřeby výuky si učitelé také mohou cokoli z digitální knihovny Manuscriptorium vytisknout, k dispozici jsou kromě digitálních kopií samozřejmě i texty popisující prezentované dokumenty.

Záchrana Národních listů

V roce 2006 začal projekt digitalizace Národních listů, jež patří mezi nejvýznamnější a nejvlivnější deníky české minulosti. Výrazně ovlivnily kulturní i politický život od poloviny 19. století do druhé světové války. Mapovaly proměny české společnosti, politické zvraty, ekonomický a kulturní vývoj. Pro svoji kulturně historickou cenu představují důležitý, velmi vyhledávaný studijní pramen. Avšak vzhledem ke stupni jejich poškození, způsobenému intenzivním využíváním a rozpadem papíru, k nim mají čtenáři dnes přístup velmi omezený a v některých knihovnách již se k nim nedostanou vůbec. Dosud se podařilo téměř 60 000 stran Národních listů vystavit v požadované vysoké kvalitě v digitální knihovně NK na portálu Kramerius. Další ročníky budou přístupné během prvního čtvrtletí roku 2007. K realizaci tohoto projektu financovaného z grantů Ministerstva kultury ČR a Ministerstva informatiky ČR byla použita hybridní technologie reformátování, konverze do uživatelského formátu DjVu a metoda OCR, která umožní fulltextové vyhledávání.

Nové knihy z Národní knihovny

Národní knihovna ČR není ovšem pouze institucí, která pečuje o staré i nové knihy. Její součástí je rovněž nakladatelství, jež vydává kromě odborných knihovnických publikací i tituly určené široké veřejnosti. Na úspěch faksimile pařížský zlomek latinského překladu Kroniky tak řečeného Dalimila navázaly Ioni Příběhy z Dalimila (česky, anglicky i německy), kde středověké iluminace provází podrobný komentář. Ke vzácným dokumentům uloženým v Klementinu se váže i publikace

Jezuité a Klementinum, která vyšla u příležitosti stejnojmenné výstavy, nebo faksimile libreta Mozartovy opery La clemenza di Tito. A samotnému historickému areálu knihovny je věnována publikace Petry Oulíkové Klementinum : průvodce, jejíž součástí je bohatá obrazová a fotografická dokumentace, a která vyšla i v angličtině a němčině. Titul Moji Pražané mě uctívají : Mozartův kult v Praze v 1. pol. 19. století a Mozartův památník v Klementinu zase připomíná, že i Národní knihovna měla hodně dobrých důvodů, aby se připojila k oslavám 250. výročí narození Wolfganga Amadea Mozarta. Z fondů Slovanské knihovny pak těží česko-běloruský výbor z veršů běloruského básníka Ryhora Baradulina, který byl nominován na Nobelovu cenu. Ke knížce Žít! Napsal úvodní slovo Václav Havel a vydání je doplněno i obsáhlým rozhovorem s Ryhorem Baradulinem.

Galerie Klementinum a putovní výstavy

Galerii Klementinum otevřela Národní knihovna 24. dubna 2006 u příležitosti zahájení výstavy Jezuité a Klementinum. Nově zrekonstruovaný výstavní prostor je situován do nejstarší části jezuitské klementinské koleje (tzv. Nové koleje), vybudované v letech 1654-1659. Do galerie se vstupuje původním vchodem z Křížovnické ulice. Obě tzv. křížovnické chodby, které v přízemí a prvním patře prostor galerie vytvářejí, jsou bohatě zdobeny a stojí tak za návštěvu samy o sobě. Křížovnická chodba je v přízemí dlouhá 84 m, široká 4,20 m a vysoká 5,90 m; nabízí celkem 352 m² výstavní plochy. V prvním patře je dlouhá 85 m, široká 4,40 m a vysoká 4,90 m – nabízí tedy celkem 374 m². Galerie Klementinum tak disponuje výstavní plochou o celkové rozloze 727 m². Do vybudování nové galerie Národní knihovna v letech 2005 a 2006 investovala do stavební části 4 426 000,- Kč; do zabezpečení (EVS a EPS) 997 000,- Kč a vybavení interiéru (včetně vitrín) 3 444 000,- Kč – celkem tedy 8 867 000,- Kč. Náklady pokryla mimořádná dotace MK ČR ve výši 4 000 000,- Kč, dar generálního partnera NK společnosti Budvar ve výši 177 094,- Kč a vlastní zdroje NK ve výši 4 689 906,- Kč.

Galerie Klementinum zásadním způsobem rozšířila možnosti Národní knihovny v oblasti výstavní činnosti. Veřejnosti se tak může představit mnoho z výjimečných dokumentů, které NK ČR spravuje ve svých fondech. Na dalších výstavách pak Národní knihovna participuje jako spoluorganizátor. V Galerii Klementinum se v roce 2006 uskutečnily tyto výstavy: Jezuité a Klementinum, Adolf Born – Paul Flora, Poznej světové dědictví UNESCO a Robert Walser 1878–1956; další velkou výstavu – Moji Pražané mě uctívají – připravila Národní knihovna v Zrcadlové kapli. Celkem výstavní projekty v Klementinu zhlédlo přes 14 000 návštěvníků. Národní knihovna ovšem v loňském roce připravila ve spolupráci s dalšími institucemi také putovní expozici věnovanou Zlomku latinského překladu tzv. Dalimilovy kroniky, která se představila v jižních Čechách a v Olomouci. Výstavy Dalimilova kronika poprvé v jižních Čechách (Jindřichův Hradec a Kaplice) a Dalimilova kronika v Olomouci přilákaly přes 6 500, respektive 15 000 návštěvníků.

Na rok 2007 připravuje Národní knihovna dva výjimečné výstavní projekty. V Galerii Klementinum bude již 28. března otevřena výstava, která veřejnosti přiblíží průběh architektonické soutěže o návrh nové budovy Národní knihovny v Praze na Letné. Kromě vítězného návrhu a dalších sedmi finalistů zde budou vystaveny i projekty konkurenční. Od 20. září až do prosince pak bude galerie patřit výstavě věnované pozoruhodnému literárnímu dílu z 13. století známému jako Dáblova bible nebo-li Codex gigas. Originál knihy, jež byla chloubou sbírek císaře Rudolfa II., se představí na výstavě připravované ve spolupráci s Královskou knihovnou ve

Stockholmu. Aby bylo možné Ďáblu bibli do Prahy přivést, bude se v Klementinu muset ještě vybudovat speciální trezorová místnost.

Revitalizace Klementina pokračuje

Otevření Galerie Klementinum bylo zatím nejviditelnější etapou revitalizace historického areálu. Stranou ale nezůstali ani uživatelé knihovny, kteří mohou využívat služeb dvou rekonstruovaných studoven. Tou první je *Studovna společenských a přírodních věd, která se skládá ze tří částí. V první jsou umístěny samoobslužné kopírky a další technická zařízení pro zpřístupnění netradičních typů dokumentů; zde je obslužný pult a 8 studijních míst, včetně jednoho pro uživatele ZTP-P s doprovodem. Druhá, největší prostora, je uspořádána jako klasická studovna s kapacitou 26 studijních míst (opět nechybí jedno místo pro ZTP-P a doprovod) a uživatelé zde mají k dispozici volný výběr příruční knihovny s možností bezdrátového připojení na internet (WiFi). Poslední část tvoří tzv. klidová studovna, s 10 studijními místy pro soustředěné studium – uvnitř je zakázán hovor i používání technických zařízení.*

Studovna vědeckých pracovníků byla uživatelům otevřena 15. listopadu 2006. Tvoří ji dvě místnosti: vstupní, hlučnější prostor s obslužným pultem, dvě místa s výpočetní technikou a úložným prostorem pro rezervované svazky, který je oddělen od vlastní studovny replikou machoňovské přepážky. Vlastní prostor studovny pak tvoří 30 základních míst pro studium, dalších 5 míst pro funkci speciální studovny a 2 místa pro práci s přístroji. Ve studovně je k dispozici příruční knihovna s 6 500 svazky, pronajímatelné kontejnery a úložné skřínky a jako samozřejmost signál WiFi. (Rekonstruované studovny si můžete prohlédnout na adrese:

http://www.nkp.cz/pages/page.php3?page=sluz_studovny_foto.htm)

Zatímco do specializovaných studoven nezamíří každý z návštěvníků Národní knihovny, málokdo asi přehlédl otevření nového bistra. Bylo vybudováno v sousedství Révového nádvoří a uživatelé i zaměstnanci Národní knihovny tak konečně získali důstojný prostor, kde se mohou občerstvit. Zázemí pro odpočinek se brzy rozšíří o Kavárnu Klementinum, jež by měla zahájit provoz na jaře v přízemí rekonstruovaného křídla u Karlovy ulice.

Úsek komunikace
NK ČR
public.ur@nkp.cz

Partneři Národní knihovny ČR:

Generální partner

Partneři

Mediální partneři

Národní knihovna České republiky, Klementinum 190, 110 00 Praha 1, tel./fax: +420 221 663 277

e-mail: public.ur@nkp.cz
www.nkp.cz • www.klementinum.cz